

آبو میه ھاطی : هریر ایچوو
سندلکی (٤٠٠) آلتی آیلغی
(٢٢٥) ، ممالک اجنبیہ ایچوون
سندلکی (٤٥٠) ، آلتی آیلغی
(٢٥٠) غروشدرا.

لسخنھی ٧،٥ غروشدرا .
سنه لکی ٥٢ عرددرا .

ادارەخانە : باب عالی جادە سندە
رشید افندى خانىدە

اخطرارات

آبونه بدلی پشىندرا .

سلكە موافق آثار مع المعنويه
قبول اولنور . درج ايدىلەين
يازيلر اعادە اولنماز .

والله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم

باش خورد
محمد حاکف

صاحب و مدبو
اشرف اديب

مسنون (١٣٣٠)

آدرەس تېدىلىتىدە آپرىچە
و غروشى كونىدرلىدىر .

مكتوبىرك امضالىي واضح
و اوقو ناقلى باولسى و آبونه
صرە تو مرؤسى محتوى
بۇلۇنسى لازمىدرا .

ممالك اجنبىيە ایچوون آبونه
اولاڭلارك آدرەسلەرىنىڭ
فرانسزجه يازلىسى رجا اولنور .

پارە كونىدرلىدىكى زمان بىلە
داڭ اولدىنى بىلدىرىلىسى
رجا اولنور .

اتبعون اهدكم سليل الرشاد

ساعت اوچه قدر بالو بتون شوق و حرارتیه دوام ایتدی. دالسدن پورولانر غلبک ایمجه که ایدیشه جک بزیر بولا ماینه، بورفو نقلرینی ازاله ایمجهون - غریب چاره ! - تکرار دانسه مراجعت ایدیبورلردى. ساعت اوچه سویه ایدلری. فقط بچوق کیمسەل، سویه یه قالمایرق اولینه کیتىلر. صباحه قدر بالویه دوام ایدنلردن برقسمى، کیجه میلووچ اوپره تشنن چىقدىلن صکره پورابا لاسه کلئلر تشکیل ایتكده ایدی. سویه ایدلر کدن صکره، دها بر مدت رقص ایدلری، ساعت بشه طوغرى، صالحونلر حس ایدیله جکه لدرجه ده تھالاشمه باشلادى.

حایة اطفال ملال احرى ياطقلىپىندە کى بالوسى قدر کوزل اولان دون کيجه کى مسامرەي، انتظاملەه يامنە موفق اولدېيى ایمجهون شایان تېرىكىدە.

* *

وطن خن تەسى دە بالو چقىنە شۇ تفصىلاتى ويرىبور :

« استانبول جىمىت حياتىنە برحادە : حایة اطفال سەلك بالوسى . حایة اطفال جىعىق طرفىنە بويوك ملت مجلسى رئىسى قىچى بىك حایەنى ووالى حىدر بىك فخرى دىلىنىڭ جەماپىتى آقشامى پورابا لاسە ويرىلن بالو جىيت ئىچىتىقچە ئۆزىنەن موسىك اك مەم حادىسى عد ايدىلە بىلەر . بوبالوهەفتەرلەن بىر استانبولك هەكۈشە سەنە مکالە موضۇنى تشکىل ایدیبورلدى. پىچوق خانىلر البىھ مىشىمەن چىندىم ئەذەنلىنى يورۇبور، حاضرلەنلىنى حىزب اسراى قدر كىزلى مۇتىبوردى. بىر چوق اركىلر اسماوکىن تداركى دردېنە دوشىشىدى. بو كىيى اكلەتىلر دە بىلت صاققى بىر مىشە اولدېيى حالىدە حایة اطفال بالوسى ایمجهون ئېلىت تداركى ايمك بويوك بىر مىشە تشکىل ایدیبوردى . باقى عنانى ورزى بىك لىرا ايلە بالو حاصلاشە اشتراكى ايدىلەر كىيى دېكىر باقىلەر و مؤسسىلە بوكا مامائى ياردىملە بولۇنىشىلدە ئەلدىن بىلتىلردى باشقە بالو آقشامى كىشىدە بىلە پىچوق بىلت صاتىلمىشىدە . بىتونى استانبول وبك اوغلى پورابا لاس صالحەنەم طوبىلانق ایمجهون ھادتا بوبالىلە سوزلەشمىسى . استانبول خلقنىڭ بىچوق نوع وصنۇرى اورادە تەتھىل ايدىلەشمىسى . بالویه کلئلر اىكى بىك مقدارىنە تەخىن ايدىلەلەر بولۇرلەن تەخىن ايدىلەلەن مەھۇر بىلەن ئەنخاذ ايدىلەن مەھۇر بىنالىك هەر طرفە بويوك غەنلىلى بايراقلى تەلىق اولۇنىشىدى. ساعت اوينىن اعتباراً بالویه مەھۇر اولان بىچوق مەھۇر ئەللىلر، يۈزلىجە خانىلر و بىكىلر، سفارتخانىلار اركانى، مؤسسىات اجنبىيە منسىپىنى، شهرىزك طانىش بىچوق سەمالىرى، اركىلر سوکەنلىنى و خانىلر مادامىلر دون کيجه کى بالو ایمجهون صورت مخصوصىدە يايلىمش بىچوق كوزل توالتلىنى كىيىنىش حالىدە كىلە باشلادىلەر . ساعت اوينىن اعتباراً پورابا لاسە قۇسۇنىدە كى او طومۇپىل قوردونى بويوك جادەنک عظيم بىر قىسىق تامىلە قىامىش، كىيدوب كىلەن ھادتا استانبولك بىتونى كىزىدە و منور صىنۇ، قادىشلى اركىلى، دون کيجه پورابا لاسە ويرىلن كوزل مسامرەي اشتراك اىتدى .

بولندىفندن زوجەنك طلب و مراجعي اوژرىنە نفقە تەخىلىنىڭ تەذرىنە استناداً حاكم تېرىق ايدە بىلور . [ماده : ۱۲۵]

مال ترك ايدوب كىتمەش ايسە معین زمان انتظارىن صوکە تېرىق اولىنور . [ماده : ۱۲۶]

بورا يە قدر خلاصە ايدىلەن احکام قادىنىڭ نفقە خصوصىنىدە تأمين حقوقە ھانىدۇر. زوجىن آرمە سەنەلزۇمى مطلوب اولان حسن معاشرىت خەلەدار اولوب تزاع و شقاق ئەپەرەنە ايسە قادىن حق خىار و تەھكىمىنى استعمال ايدىرەك (۱۳۰) نجى مادە دە عرض وايضاخ ايدىلە جىكىدە . مايدى واردر

غىر پەپەر شەھىء بۇمى ؟

پەن آقشام بىك اوغلانىدە (پورابا لاس) اولىنەن حایة اطفال جىعىت طرقىن بىر (بالو) تېرىپ او لوئىش ئاستانبول حياتىنە مەھم برحادە تشکىل ايدىن بىالو چقىنە بعض بىمى خەنەلر اوزۇن او زادى يە تفصىلات و تقدیراتىدە بولۇندىلەر . آقشام خن تەسى «استانبولدا حىات : پورابا لاس» دون کيجه کى بالو » سەرلوخىسى آلتىنە شۇ بازىلەر يازىبور :

« شهرىزك كبار عالىنە، منور سەنەنە منسوب ، تۈرك اجنبى يۈزلىجە ئەئەن دون کيجه کى مەختىم مسامرەي اشتراك اىتدى - « پورابا لاس » دون کيجه استانبولك بىر كوزلەك و نەفیس تۇواتتى مەشهرى حالىدە ايدى !

« پورابا لاس » اولىنەن ويرلىسى مقرىد بويوك حایة اطفال بالوسى دون کيجه بىك مەختىم بىر صورتىدە اجرا ايدلەي . اوتكىن ئەلت قاتىنە كى بويوك صالحەنە ئەغايت كوزل بىر صورتىدە تۈزىن و تۈزۈر ايدىلەن ، و قىتىلە جىزال يۈوانو يە قارا كەن ئەنخاذ ايدىلەن مەھۇر بىنالىك هەر طرفە بويوك غەنلىلى بايراقلى تەلىق اولۇنىشىدى. ساعت اوينىن اعتباراً بالویه مەھۇر اولان بىچوق مەھۇر ئەللىلر، يۈزلىجە خانىلر و بىكىلر، سفارتخانىلار اركانى، مؤسسىات اجنبىيە منسىپىنى، شهرىزك طانىش بىچوق سەمالىرى، اركىلر سوکەنلىنى و خانىلر مادامىلر دون کيجه کى بالو ایمجهون صورت مخصوصىدە يايلىمش بىچوق كوزل توالتلىنى كىيىنىش حالىدە كىلە باشلادىلەر . ساعت اوينىن اعتباراً پورابا لاسە قۇسۇنىدە كى او طومۇپىل قوردونى بويوك جادەنک عظيم بىر قىسىق تامىلە قىامىش، كىيدوب كىلەن ھادتا استانبولك بىتونى كىزىدە و منور صىنۇ، قادىشلى اركىلى، دون کيجه پورابا لاسە ويرىلن كوزل مسامرەي اشتراك اىتدى .

بعض خانىلر مەتك توالتلى شایان دات دېتە جىك درجه كوزلەي . تۈرك ذوقنىڭ بىتون اىجەللىكىنى ارائە ايدىن بوقىقا قىلىلە، خانىلر مەن، دها و قور بى منظرە ارائە ايدىبورلدى . تۈرك عالىنى اجتىاعى حىاتە و مەدىتە غير مستعد انسانلىرىنە سەركىپ تلىق ايدىن اجنبىلەر، دون کيجه پورابا لاسە كەلەر، استانبول كبار صەنفانىڭ بۇ فەصلە هەركىك كۆزى اوكتە سريلەن ذوق و حسلىنى حېرتە ئاماشا ايتىلەلەر . سفارتخانىلار اركانى، باقىلەن مدیرلىرى، مەھۇر ئەنكلەز ماڭىلەرى، دون کيجه هە اوزادە ايدىلەر و تۈرك مەھىيەنەنە بىلدەكارى مەھىط اولما دېنەنە البت كە دون بىر آز دەن بىقىن حاصل اىتدىلەر .

برىچوق خانىلەنەز، شایان حىرت درجه كوزل توالتلىنە ملاوا، يېش شایان حىرت دېتە جىك بىر موقيتىلە رقص ايدىبورلدى . رقص ايدنلر مىانىنە اجنبى رەجانىن بىضىلىرى اولدېيى كىيى، سوپىل قىاپتەلە بالویه كەن رأفت پاشا دەنى، بالخاچە كبار حەركاتىلە نظر دەقى جىلىپ اىتكىدە ايدى .

وطن بالویه اشتراك ايدىن اركىك و قادىنلەر البىھلىرىنى و نۇواتلىرىنى داۋىز اوزۇن او زادى يە ايضاخات وىردىكەن صوکە دوام ايدىبور : « اولىكى آقشامىن بالو جدا كوزل، نزىھ و پروزىز برا كىنچە حالىدە كلىش، پىشىدەر . استانبولك هىئت عمومىيەنىڭ بىرسە اوئىنە نسبتە كېرىدىكىن تەحولەن عقىلەر سىيغما يە جىق بىر درجه درە . اولىكى آقشام بىر تەحولەك مەموسى بىر امتحانى ويرلىش، فقط هېيچ بىر خصوصىدە ئاميانە بىر حال، ئەلاقانىتە، تېرىپ بىه مغابر بىر حرڪەت كۆرۈلەمەشىدە . جىمىت حىاتى خصوصىنە بىكىدە استانبول خلقنىڭ ياواش ياواش « يورۇ » دېيەنلر اولىشىدە . فقط خانق پاپۇق بورۇمكىلەن قالامىش، مiliارە سەرھىتىلە اوچىشىدە . تېجىدد پرورىك ئامى ئەلتىنە تأسىس ايدىلەن قالارە شەرانطىنە آز زمانىدە بىر طرف اولماسى بىونك يېرىنە جىدى، و قور بىرجىت حىاتى قائم اولماسى شایان مەنۋىپتەر . بۇ نوع اكىنچىلى بىكۈن حۆصەلەرلىنە صىيەدىر امايانلەر هېيچ شەھەسز اكىنچىلى تشکىل ايدى . فقط ئەئەنە حالىدە بولىي بىر كىنچە لەشتراك اىتەنەن ئاشاجىلەق حەللىرنەن، كاغدىنەن و ئەزار مەفالىنەن اركىك و قادىنلەنە ئەند ئەئەن يېتىجي . ذوق و مەسەلەنەن ئەنچەن ئەنچەن ئەنچەن اولدېيى مناقشە ئەنچەن سەنەنە تىلىمە مجۇر قالمایچە جىلىپ آزىز . پىكە ئەپى بىر جازباند دالسن هوالى چالش، صباح كون دوغۇنچە بىه قدر

اگر ملت بُونیکله سعادتہ ایره جکسہ بونون شعائر ملیہ منی ترک
ایدرک مملکتک هر طرفہ بزرد باو، ہر دانس صافی قورالم، فقط
امین او لما یدرک بونلر چیقماز یوللر در، جناب حق کو ذل مملکتکنلر یمنی،
اصیل و فدا کار ملتمیزی توفیق و هدایتندن محروم ایتمسون، باستقہ
دیہ جلک برشی یو قدر،

مُجْعَلُونَ

چون سنه نك موسم حجتىه مهر علماسىندن و عحا كم شرعىه سى دؤساستىن شىيخ محمد سايان افندى حضر تلىرى فوق العاده مهم راشبىندە بولۇنىشىدۇر. مشارالىيە حضر تلىرى چون سنه فرياضە حجي ايها ايتىك ايجون جوازه كىتمىش، فقط يالكىز فرياضە حجي ايها ايلە اكتفا ايتىيەرلە اقطار سازە اسلامىيە دن عىنىي فرياضەيى ايها ايجون كان علمائى اسلامىيە ايلە طايىشىرق بونىردىن بىر چوغۇيە مداولە افكارده بولۇنىش و نهايت بىر ذوات ايلە بىر قولغۇرە عقدىيە موقق اولىشىدۇر. شىيخ محمد افندىنىڭ بوموققىق حقيقة ئىشى ئىپسىز بىر يىكىدر، مشارالىيەك تىشىلە بىت الله جوارىندە انقادايدىن بىر اسلام علماسى قولغۇرە سى بىر توپ اسلام خالقى نشر ايتىك اوزىزە بىر بىاننامە احضار ايتىش، بىر بىاننامە چاراقطار اسلامە كونىرىلىشىدۇر، قاهرە دە انتشار ايتىكىدە اولان (الاخبار) دېقىمىز ۱۱ رجب تارىخلى نىخە سىندە بىر بىاننامەنىڭ متىنى نشر ايتىكىددە در. (الاخبار) دېقىمىز بىر بىاننامە يى اسلام خالقى هە كوشە سىنە كونىرىمە يى دىرىعە دە ايتىش و بىر وظيفە سى ئىها ايتىشىدۇر.

بیت الله جوارنده طوبلانان و هر بُری اسلام مملکتی تمثیل ایدن
علمای اسلامیه طرفندن بوتون مسلمانلره خطاباً نشر او لنان بر
بیاننامه بی نقل ایمهی بروظیفه عدا یمکله برابر عین زمانده بو بیاننامه نك
نقل ایچون محترم دینداشتر شیخ محمد سلیمان افندی طرفندن کوستریلن
آرزوی یرینه کتیر ملک ایستادیکمزی ده بیان ایده رز .
بیاننامه ده نیلوور که :

« مختلف اقطار اسلامييە منسوب زيرده واضح الامضا اولانلر احوال اسلاميي تدقيق ايدهرلک مسلمانلرلا پريشان و تارما اوقدقلرينى، دشمنلرلا اوزرلىرىنە مسلط اولدىيەنى و بويۇزدىن ذليل و محاکوم بولۇندقلرينى، مسلمانلەك كىندى اوزدىيارىندا غريب و يىكسن اولدىيەنى تأسف و تأثرلە كورىشارىدە .

حال بىك دين اسلام بمحضها مسلمانلىرى مقام هزنه يو كىسلەتكە يېھۇن
كوندىرىلىشىدە . (فلله العزىز ورسوله وللمؤمنين . . .)
مسلمانلىكە احوال اجتماعىيەلردى تدقىق او لوئىندىقدە بونلىكە نەرەضاي
بارىپى قازانىق يېھۇن احکام الْمَهِيَّة صارىيەلدىقلرى كورولىپور، نەددە

دالس ايدلشد، دانس آرالنده هرگك اوغراديي بونه، خانم مزطر فندن
پك اي اداره ايدلش و يك ايرادن فعله حاصلات برآشدر، دونگي بالوي
توركىكچىچىت جياتىدە دېكىر هنھارلە فائىت دەحالىقى دىيە توصيف اېتك
مەكتىندركە بۇنتىجه نك بولىدر آز بىزماندە و بولىدر ايى بوشكارلە حصوله كەلەسى
شايان خىرتدر.

« اولکی آشامکی بالوده اک زیاده کیم اکنندی ؟ » دیه صور ولاجق
اولدسه بروچوق اسمبلر ذکر اینکه ممکندر . فقط اک زیاده کیم صیقیلاری دیه
صور ولورسه جواب معلقا : « رُوف بک » در . حیدیه ایله دکنلر آچیلیر کن
هیچ بر فور طنه دن قورقايان رُوف بک ، اولکی آشام بالویه کلنجه عمر نده
هیچ بویله بر قاصیرغه به معروض قالدیغنى ، بوقدر قورقمدىغنى سویله مش و بویلانجى
مالم ایچنده « هوت » دنیلسه قاچاقق بروضىتىدە قالدیغنى اعتراف ایتشدر .

و ملن هنر نامی بالوده حاضر بولو مان اركاڭ وقادىنلر لە ئاسما يېنى دىرىج
ايىدكەن سو كە تقدىر ئاتى شو جملەلر ايلە بىتىرىيور :
« بالو قام بىرلىشىئە و انتظام ايمىنندە كېمىشدەر. مەرتىلىرىنىڭ تېرىيەتلىك ايتىكى بىرلىق
بىلىز. »

* *

وقت غزنه‌وی ده بالو حقنده شوفقره‌یی یازیسور:
« تورک خانلری ظراحتلریله دقت و تقدیری جلب اینکده ایدیلر .
« پراپلاس » اوتلنده‌کی حایه اطفال بالوسی اوکی کیجه پک هنشم
برصورتده ویریلشدر ...

خانم مزرعه توالتلى شايىان دقت دينه جىك درجه كوزلدى . سقار تلار كانى ،
بانقه مدیرلى ، معروف حائلەر ھې اورادە ايدىلر . اجنبى ئاھىل ايجنەدە
چوق شايىان دقت توالتلى نظر دقتە چارپىقدە ايدى .
برچوق خانم مزرعه شايىان خيرت دينه بىلە جىك بىرمۇ فقىتلە رقص ايدىسۈرلەدى .
رقص ايدەنلىر آراسىندە سىوپىل قىافتە رأفت پاشا دخى نظر دقتى جىلب

ساهت اوچه قادار بالو بۇتون شوق و حرارتىلە دوام اىتىدى . ساهت اوچىدە سوپە ايدىلىدى . فقط بىرچۈق كېمىسىلر ، سوپە يە قالمىيەرق اولرىنە كېتىدىلر . سوپەدىن خوشىكىرە دها بىرمىت رقص ايدىلىدى و ساهت بىشە دوغرو اور تالق تېھالاشىدى . »

بیبل الرثاء — مملکتمنزه فربلک صنایعی، علوم و فنون مثبته می
کیره جی کی یرده مع التأسف بالولوی، دانسلری ڈیور، اناطولینک بیک
مشکلات و یوقسوزاق ایچندہ، چیر پینمقدہ او لدیغی بر صیرہ ده استانبولک
بوقدر ذوق و صفا یه حق او لاسه کرک. بز چوچ تمنی ایدردک که
فریسلرله و قوعه کله جلک تمسلیمز، بویله بالورده، دانس صالحونلرندہ
دکل، علم و صنعت او جا قلرنده او لسوں. زیرا مملکت و ملتک فوز
و فلاحی آنجق علم و صنعت ساحه سندہ کو ستره جی کی قدرت و اهلیتہ
متوقفدر.

کوکل آرزو ایده‌رددی که خزانه‌لریمز، شئون علمیه و فنیه‌ی تئیت خصوصیت‌دهنگار علماء و متفکرین یا نسنه بزم عالم‌لریمز و متفکر لریمزلو ده اخذموقع ایتدکاری حوادثی ویرسون و تقدیرات‌لریمی بوقیل اجتهاعلهه ابدال اینسونلر، لکن مع‌الاسف نه اویله بر حوادث ویریله بیلیور، نهده ترقی و تجدد نامه اساسی برشی او رته‌یه قویمه‌یه موفق اولو نیور.